



## บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะมนุษยศาสตร์ (งานบริหารทั่วไป สำนักงานคณะ โทร. ๓๒๐๘)

ที่ ศธ ๖๓๙๓(๑๐).๑/๑๓/๔๘ วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอรียนเชิญร่วมทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ ประจำปี ๒๕๕๕

เรียน หัวหน้าภาควิชาภาษาตะวันตก

ด้วยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กำหนดทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ ประจำปี ๒๕๕๕ ในวันพุธที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ ณ บริเวณถนนสายวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทางขึ้นวัดฝายหิน ตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐ น. เป็นต้นไป

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์ โดยคณะกรรมการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทยท้องถิ่นล้านนาและกลุ่มชาติพันธุ์และบุคลากรสัมพันธ์ขอเรียนเชิญร่วมนำเครื่องอุปโภค บริโภค ข้าวสาร อาหารแห้ง และปัจจัย ทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อเป็นการระลึกถึงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในคราวเสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์หลังจากเทศนาอภิธรรมปิฎกโปรดพุทธมารดา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งเวียนประชาสัมพันธ์คณาจารย์/บุคลากร ในสังกัดทุกท่านเข้าร่วมกิจกรรม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

ทรงพันธ์ อภิเชษฐกุล

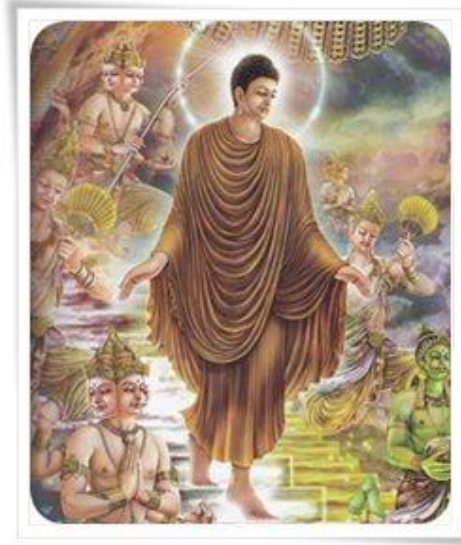
(อาจารย์ทรงพันธ์ ต้นตระกูล)

ประธานคณะกรรมการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรมฯ

พิธีทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ ประจำปี ๒๕๕๕  
ณ บริเวณถนนสายวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทางขึ้นวัดฝายหิน  
วันพุธที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ เวลา ๐๗.๐๐ น.



## ประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะ



คำว่า "เทโวโรหณะ" แปลว่า การหยั่งลงจากเทวโลก

### ความเป็นมาของประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะ

ช่วงวันออกพรรษาในแต่ละจังหวัด แต่ละท้องถิ่นที่จัดงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมท้องถิ่นของแต่ละจังหวัดประเพณีที่สำคัญและมักจัดกันทุก ๆ จังหวัด คือ ประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะ คำว่า "เทโวโรหณะ" แปลว่า การหยั่งลงจากเทวโลก การตักบาตรเทโวโรหณะ จะทำกันในบริเวณพระอุโบสถ มีการอัญเชิญพระพุทธรูป เป็นผู้นำแถวของพระภิกษุ ในการออกบิณฑบาตของที่ตักบาตรก็มีต่าง ๆ กันไปในแต่ละจังหวัด เช่น ที่อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ และ ที่วัดเขานางบวช อำเภอเมืองจังหวัดนครนายก จะถวายบัวให้กับพระพุทธรูป และที่จังหวัดอุทัยธานี นิยมใช้ข้าวต้มมัด หรือ เรียกว่า ข้าวต้มลูกโยน โดยจะเอาข้าวเหนียวมัดมาห่อใบมะพร้าว ไว้หาง ใส่บาตรถวายพระภิกษุสงฆ์การที่ต้องอัญเชิญพระพุทธรูปมาเป็นผู้นำขบวนแถวของพระสงฆ์ ในการออกบิณฑบาตเทโวโรหณะ ถือได้ว่า เป็นการปฏิบัติเพื่อรำลึกถึงวันสำคัญ ของวันออกพรรษาอีกวันหนึ่งเลยทีเดียว



มหาชนเฝ้ารอคอยการเสด็จกลับมาของพระพุทธองค์จึงได้เกิดประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะขึ้นมา

## พิธีตักบาตรเทโวโรหณะเมื่อครั้งพุทธกาล

ในพรรษาที่ ๗ นับจากปีที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ พระพุทธองค์ได้เสด็จขึ้นไปจำพรรษาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เทศนาพระอภิธรรมปิฎกโปรดพระพุทธมารดาอยู่หนึ่งพรรษา ครั้นถึงวันปวารณาออกพรรษา วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ พระพุทธองค์จึงเสด็จลงสู่โลกมนุษย์ทางบันไดแก้วมณี ทรงเปล่งพระฉัพพรรณรังสีสว่างไสวเรืองรองไปทั่วทั้งโลกธาตุ แล้วเกิดสิ่งอัศจรรย์ขึ้น คือ ทานเปิดโลกทั้งสาม ให้เห็นถึงกันในเวลาเดียวกัน คือ สวรรค์ มนุษย์ นรก เห็นกันหมดทั้งเทวดา มนุษย์ สัตว์นรก สัตว์เดียรัจฉาน เปรต อสุรกาย ต่างเห็นกันและกันด้วยตาเนื้อ เป็นอัศจรรย์ด้วยพุทธานุภาพ เมื่อเห็นความอัศจรรย์นั้นต่างเกิดมหาปีติ พากันตั้งความปรารถนาที่จะเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคตกาลภายภาคเบื้องหน้า เพราะเห็นพุทธานุภาพนั้น แม้แต่มดซึ่งเป็นสัตว์เดียรัจฉานยังมีความรู้สึกนึกคิดที่จะปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าด้วยวันนั้นจึงเรียกว่า“วันพระพุทธเจ้าเปิดโลก”

ตักบาตรเทโวโรหณะ หมายถึง วันทำบุญตักบาตรในเทศกาลวันออกพรรษาตามความเชื่อของพุทธศาสนิกชนว่าเป็นวันที่เสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์หลังจากเทศนาอภิธรรมปิฎกโปรดพระพุทธมารดา

การที่พระพุทธเจ้าเสด็จ ขึ้นไปจำพรรษาอยู่เพียงสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ก็เนื่องจากมีพระประสงค์จะให้พระพุทธมารดาได้บรรลุโลกุตระธรรมอันเป็นธรรม ชั้นสูงสุดในพระพุทธศาสนาได้



พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลกในวันมหาปวารณา

“เทโว” ย่อมาจากคำว่า “เทโวโรหณะ” ซึ่งแปลว่า การหยั่งลงจากเทวโลก หมายถึง เมื่อพระพุทธองค์ได้ตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ แล้วทรงเทศนาโปรดประชาชนในแคว้นต่าง ๆ ของอินเดียตอนเหนือ ตั้งแต่เมืองราชคฤห์ เมืองพาราณสี เมืองสาวัตถี ตลอดถึงเมืองกบิลพัสดุ์ ซึ่งเป็นบิณฑุมิของพระองค์ทรงเทศนาโปรดพระประยูรญาติทั้งหลายถ้วนหน้า แล้วทรงปรารถนาจะสนองคุณพระมารดา ซึ่งหลังจากประสูติพระองค์ได้ ๗ วัน ก็สิ้นพระชนม์ และได้ไปเกิดเป็นเทพบุตรอยู่ในสวรรค์ชั้นดุสิต ฉะนั้นในพรรษาที่ ๗ หลังจากตรัสรู้พระพุทธองค์จึงเสด็จขึ้นไปจำพรรษาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เทศนาพระอภิธรรมปิฎกโปรดพุทธมารดาอยู่พรรษาหนึ่ง ถึงวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จึงเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์มาประทับที่เมืองสังกัสสะ ประชาชนพากันไปเฝ้าพระพุทธองค์ เพื่อทำบุญตักบาตรอย่างหนาแน่น บางวัดก็ทำในวันออกพรรษา คือวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ บางวัดก็ทำในวันรุ่งขึ้น คือ วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ทั้งนี้ แล้วแต่ความตกลงร่วมมือทั้งทางวัดและทางบ้าน

### พิธีตักบาตรเทโวโรหณะ

อนึ่งในวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงมาสู่มนุษยโลกนั้น ประชาชนพร้อมกันไปทำบุญตักบาตรเป็นจำนวนมากสุดจะประมาณ พิธีที่กระทำกันในการตักบาตรเทโว ซึ่งถือตามประวัตินี้ก็เท่ากับทำบุญตักบาตร รับเสด็จพระพุทธเจ้าในคราวเสด็จลงมาจากเทวโลกนั่นเอง บางวัดจึงเตรียมการให้คฤหัสถ์ แต่งตัวเป็นเทวดาบ้าง เป็นพรหมบ้างแล้วอัญเชิญพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกที่มีล้อเคลื่อน และมีบาตรตั้งอยู่ข้างหน้าพระพุทธรูปใช้คนลากนำหน้าพระสงฆ์ พวกทนายทนายิกาตั้งแถวเรียงรายคอยใส่บาตร เป็นการกระทำให้ใกล้เคียงกับความจริงเพื่อเป็นการระลึกถึงพระพุทธเจ้า ส่วนอาหารที่นำมาทำบุญตักบาตรในวันนั้น มีข้าว กับข้าวต้มมัดใต้ ข้าวต้มลูกโยนที่ห่อด้วยใบมะพร้าวหรือใบลำเจียกไว้หางยาว และข้าวต้มลูกโยนนี้มีประวัติมาตั้งแต่ครั้งพระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพราะตั้งใจอธิษฐานแล้วโยนไปให้ลงบาตรของพระพุทธเจ้า เนื่องจากมีคนมากเข้าไปใส่บาตรไม่ได้



เทวโรหนสถูป เมืองสังกัสสะ แคว้นปัญจาละ สถานที่สร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงสถานที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์  
ปัจจุบันมีเทวาลัยของฮินดูตั้งอยู่ด้านบนสถูป

### กิจกรรมตักบาตรเทโวโรหณะ

เมื่อถึงวันเทโวโรหณะ พุทธศาสนิกชนนิยมไปทำบุญตักบาตรที่วัด โดยปฏิบัติตนดังนี้

๑. เตรียมอาหารในตอนเช้า อาหารที่เตรียมเพื่อตักบาตรเป็นพิเศษในวันนี้ คือ ข้าวต้มมัด และ ข้าวต้มลูกโยน วัดบางวัดอาจจะจำลองสถานการณ์วันที่ พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลกชั้นดาวดึงส์ คือ ประชาชนจะนั่งหรือยืนสองฝั่งทางลงจากอุโบสถ หรือศาลา ให้พระสงฆ์เดินเข้าแถวเรียงลำดับรับบาตรตรงกลาง โดยมีคณาทร เดินอัญเชิญพระพุทธรูปนำหน้าแถวพระสงฆ์
๒. หลังจากตักบาตรแล้ว มีการอาราธนาศีล สมาทานศีล และรักษาศีล
๓. ฟังธรรมและทำสมาธิ (Meditation) ตามโอกาส เพื่อให้จิตใจบริสุทธิ์ผ่องใส
๔. แผ่เมตตา และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้กับญาติ ผู้ล่วงลับและสรรพสัตว์